

Notdragning efter sikyngel längs Gårdskärskusten våren 2019

Gustav Johansson, Hydrophyta Ekologikonsult

Johan Persson, JP Aquakonsult

Enköping 2019-10-25

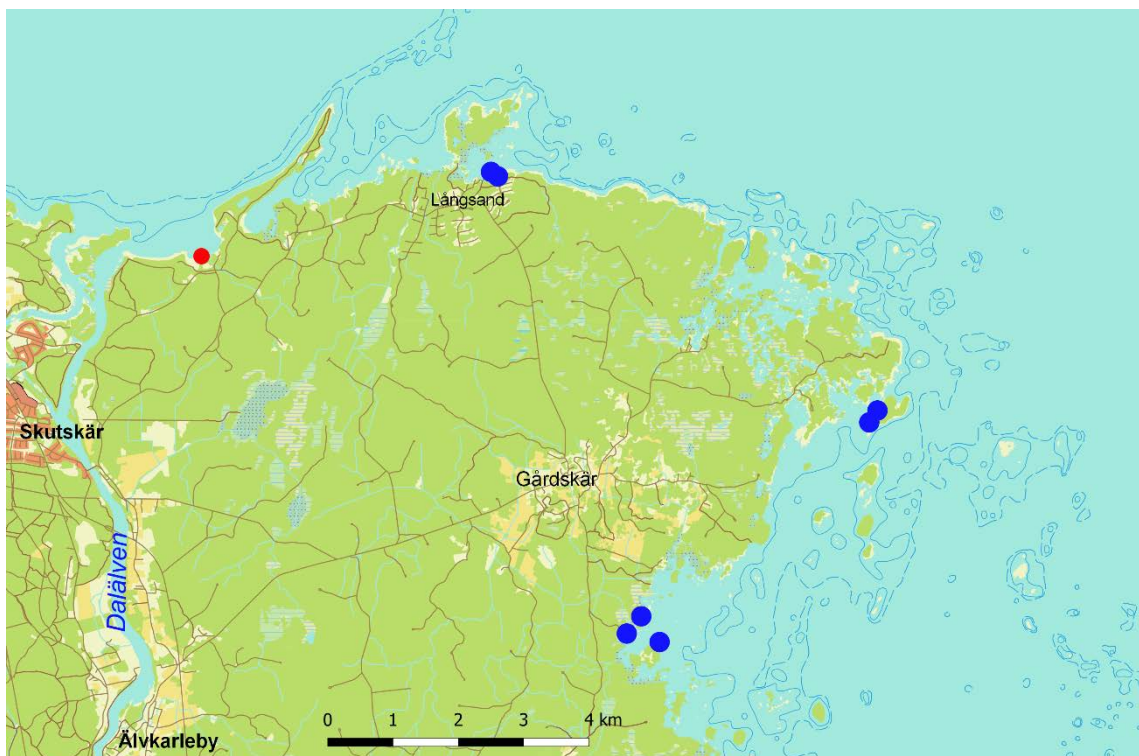
Inledning

Länsstyrelsen i Uppsala län arbetar med att bilda naturreservat "Gårdskärskusten" på gränsen mellan Älvkarleby och Tierps kommuner. Områdets havsareal är 4 400 ha, varav omkring hälften är grundare än sex meter. Enligt sjökortet är det maximala djupet i området ca 15 m.

Under de senare åren har flera undersökningar utförts för att kartlägga de marina miljöernas naturvärden (t.ex. Johansson 2016, Florén m.fl. 2016). Under detta arbete har det föreslagits att man även borde inventera sikyngel under våren eftersom de grunda, ofta sandiga områdena borde lämpa sig väl som uppväxtområden. Delar av Gårdskärskusten har också pekats ut som lekområde för sik i en intervjustudie utförd av dåvarande Fiskeriverket (Gunnartz m.fl. 2011). Våren 2012 notades sikyngel vid Rullsand, strax öster om Dalälvsmyningen (Figur 1), av Upplandsstiftelsen och SLU:s Kustlaboratorium med tämligen goda fångster (Persson m.fl. 2013).

Sedan 2010 har Upplandsstiftelsen årligen utfört notning efter sikyngel i Kallrigafjärden och, under de tidigare åren i fler områden längs Uppsala läns kust, dock ej norr om naturreservatet Skaten-Rångsen, förutom vid Rullsand 2012 (Persson m fl 2010, 2012, 2013, 2014a, 2014b, 2015, 2016, 2018, 2019). Sikyngel har endast fångats i anslutning till Kallrigafjärden, trots försök vid tidigare utpekade lekområden.

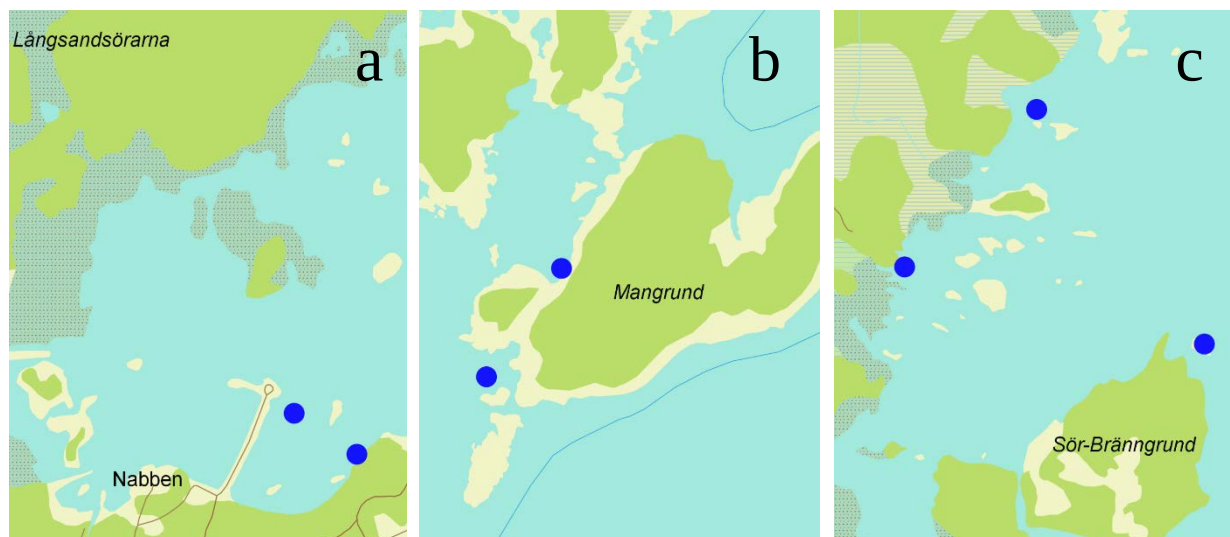
Syftet med föreliggande uppdrag var att undersöka om sikyngel förekommer under våren i det planerade reservatsområdet. Arbetet har utförts av Gustav Johansson, Hydrophyta Ekologi-konsult, och Johan Persson, JP Aquakonsult, på uppdrag av Länsstyrelsen i Uppsala län.

Figur 1. Lokaler för sikyngelnotning vid Gårdskärskusten 2019 (blå punkter). Den röda punkten visar lokalerna där sikyngel fångades vid Rullsand 2012.

Utförande

Notning efter sikyngel utfördes 3 och 10 maj 2019 vid 6 lokaler per tillfälle fördelat på tre områden (Figur 1 och 2, Appendix 1). Lokalen vid badplatsen innanför Sör-Bränngrund visade sig, efter notdragningen 3 maj, inte vara optimal då stora mängder hornsärvar ansamlats i djuphålan. Stor mängd vegetation i draget gör det svårt att hitta eventuella sikyngel. Vid notdragningen 10 maj valdes istället en lokal vid Enstaka trä, drygt 300 m NNO badplatsen.

Figur 2. Lokaler för sikyngelnotning vid Gårdskärskusten 2019 (blå punkter). De tre områdena a,b och c syns i Figur 1 i norr, ost respektive syd. I det sydliga området (c) byttes den västra punkten (badplatsen) mot den norra (Enstaka trä) mellan de båda notningstillfällena.

Metoden följde i huvudsak SLU (2016). En yngelnot med 0,5 mm maska i armarna och 0,2 mm maska i huset drogs mot land på långgrunda, mer eller mindre stenfria, sandiga bottnar. Notdragen var mellan 25 och 50 m långa och startdjupet 0,5–1,0 m. All fiskfångst artbestämades och räknades. Vid provtagningstillfällena mättes temperatur och salthalt och en enklare lokalbeskrivning med substrat och täckning av eventuell vegetation noterades.

Notningslokalerna vid Långsand: Piren till vänster och Hundbadet till höger, 3 maj 2019.

Resultat och diskussion

Inga sikyngel överhuvudtaget kunde räknas in i de notdrag som gjordes vid Gårdskärskusten 2019. Totalt fångades 12 arter där storspigg, småspigg och sandstubb förekom i alla notdrag. Dessa arter är också de vanligaste vid sikyngelnotning på Upplandskusten. Storspigg var särskilt vanlig vid badplatsen innanför Sör-Bränngrund med över 3000 individer i notdraget. Draget vid badplatsen var även det artrikaste med nio arter, bl.a. yngel av sarv, sutare, mört och björkna/braxen (som vanligen inte skiljs i fält som yngel). Större mängder kusttobis fångades i det tidigare notdraget vid hundbadet i Långsand och i det senare norr om Sör-Bränngrund. Där togs också ett antal strömmingsyngel.

Fångst från norra lokalen på Mangrund till vänster, uppifrån och ner: löja, småspigg, storspigg, elritsa och löja. Till höger fångst från badplatsen innanför Sör-Bränngrund, uppifrån och ner: Mört, löja, elritsa, sutare och abborre. Bilder från 3 maj 2019.

Vid Hundbadet, Långsand, fångades relativt stor mängd kusttobis (höger) den 3 maj liksom även vid lokalen på norra Sör-Bränngrund den 10 maj. I det draget fångades även knappt ettårig strömming (höger).

Notningslokalerna vid Mangrund: den norra till vänster och den södra till höger, 3 maj 2019.

Avsaknaden av sikyngel i fångsten verkar ligga i linje med hur det sett ut under det senaste decenniet i de data som finns från Upplandskusten. Sikyngel påträffas i stort sett bara i områden utanför större vattendrag som Dalälven eller Forsmarksån och Olandsån, som båda mynnar i Kallrigafjärden. Siken kan både vara havslekande eller gå upp i vattendrag för att leka men det finns inga studier i Uppsala län som visar var siken på kusten huvudsakligen kläcks. Enligt Fredriksson (2019) har siken i Bottenhavet minskat kraftigt sedan mitten av 1990-talet för att stabiliseras på en låg nivå under de senare åren, möjligen med vissa tecken på ökning. Vid provfisken utförda av SLU Aqua längs östra delen av Gårdskärskusten i mitten av augusti 2016 fångades sik i sex av 31 nät. Maximalt var det endast två individer per nät och siken utgjorde knappt en halv procent av den totala fångsten som dominerades av gers, abborre och strömming.

Referenser

- Florén K, Guri G, Skoglund S & Tano S (2017) Dropvideoinventering, habitatmodellering och kartering av marina naturtyper i Gårdskär, Uppsala län. Länsstyrelsen i Uppsala län, Meddelande 2017:22.
- Fredriksson R (2019) Sik, Egentliga Östersjön och Bottniska viken. I: Havs- och vattenmyndigheten (2019). Fisk- och skaldjursbestånd i hav och sötvatten 2018. Resursöversikt. Havs- och vattenmyndighetens rapport 2019:4: 180-184.
- Johansson G (2017) Yngelprovfiske i det blivande naturreservatet Gårdskärskusten 2016. Länsstyrelsen i Uppsala län, Meddelande 2017:18.
- Persson J, Loreth T och Johansson G (2010) Förstärkta fiskbestånd i Roslagens skärgård – Verksamhet 2010. Upplandsstiftelsen Rapport 2010/5.
- Persson J, Loreth T, Masalin A och Johansson G (2012) Förstärkta fiskbestånd i Roslagens skärgård. Verksamhet 2011. Upplandsstiftelsen Rapport 2012/2.
- Persson J, Johansson G och Loreth T (2013). Förstärkta fiskbestånd i Roslagens skärgård. Slutrapport 2010-2012. Upplandsstiftelsen Rapport 2013/5.

Persson J, Loreth T och Johansson G (2014a). Förstärkta fiskbestånd i Roslagens skärgård. Verksamhet 2013. Upplandsstiftelsen Rapport 2014/2.

Persson J, Johansson G och Remén Loreth T (2014b). Förstärkta fiskbestånd i Roslagens skärgård. Verksamhet 2014. Upplandsstiftelsen Rapport 2014/8.

Persson J, Johansson G och Remén Loreth T (2015). Förstärkta fiskbestånd i Roslagens skärgård. Verksamhet 2015. Upplandsstiftelsen Rapport 2015/4.

Persson J, Johansson G och Remén Loreth T (2016). Förstärkta fiskbestånd i Roslagens skärgård. Verksamhet 2016. Upplandsstiftelsen Rapport 2016/4.

Persson J, Johansson G och Remén Loreth T (2018). Förstärkta fiskbestånd i Roslagens skärgård. Verksamhet 2017. Upplandsstiftelsen Rapport 2018/1.

Persson J, Johansson G och Remén Loreth T (2019). Förstärkta fiskbestånd i Roslagens skärgård. Verksamhet 2018. Upplandsstiftelsen Rapport 2019/3.

SLU Aqua (2016) Metodbeskrivning för provfiske med yngelnot riktat mot sik.
SLU.aqua.2016.5.4-4.

Appendix 1. Positioner (WGS 84) för notningslokalerna vid Gårdskärskusten, maj 2019.

Lokal	N	E
Långsand, piren	60,65131	17,55587
Långsand, hundbadet	60,65066	17,55776
Mangrund N	60,61707	17,66210
Mangrund S	60,61547	17,65971
Enstaka trä	60,58969	17,59452
Badplatsen innanför Sör-Bränngrund	60,58737	17,59035
Sör-Bränngrund NNO	60,58609	17,59945